

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1922 kl. 12 m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående riksdagsarbetets förläggande till en höst- och en vårsession.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 191, har herr *Carlström* i Helgagård hemställt,

»att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda lämpligheten och möjligheten av riksdagsarbetets förläggande till en höst- och en vårsession, och om utredningen därtill föranleder, för riksdagen framlägga de förslag till grundlagsändringar som härigenom erfordras.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Det i förevarande motion framställda förslaget om riksdagsarbetets uppdelning på två sessioner, en höst- och en vårsession, kan utskottet icke biträda. En dylik anordning vore, enligt utskottets mening, ägnad att medföra betydande olägenheter. Det synes ligga i sakens natur, att en dylik uppdelning skulle innebära ett sönderbrytande av riksdagstiden, ett avbrott i arbetets kontinuitet, som med all säkerhet skulle vara hinderligt för dess snabba och enhetliga fortgång. Särskilt torde det kunna befaras, att arbetsintensiteten under den första sessionen skulle bliva lidande därpå, att möjlighet funnes att till en andra session uppskjuta de ärenden, som icke utan svårighet medhunnas vid den första. Och om denna första session, såsom ifrågasatts, skulle omfatta endast en tidsperiod på ungefär halvannan månad, kan det antagas, att vid densamma arbetet knappast skulle kunna hinna mycket mer än igång-

*Utskottets
yttrande.*

sättas, förrän ajournering skulle äga rum. Det lärer därför vara ytterst sannolikt, att införande av två riksdagssessioner, långt ifrån att, såsom av motionären antytts, möjliggöra en förkortning av riksdagstiden, i och för sig skulle medföra en förlängning av densamma.

Enligt utskottets mening skulle en uppdelning på två sessioner även på annat sätt komma att inverka menligt på riksdagsarbetet. Det torde nämligen kunna befaras, att en dylik anordning i realiteten skulle medföra en stark begränsning av möjligheten för medlemmar av vissa samhällsgrupper att överhuvud åtaga sig riksdagsmannauppsdrag. Ty att det för t. ex. näringsidkare, arbetare och tjänstemän skulle ställa sig besvärligt, i många fall kanske omöjligt, att två gånger om året — på våren och hösten — för längre tid avbryta sitt ordinarie arbete för att kunna deltaga i riksdagsarbetet, synes vara obestriddigt. Härtill kommer, att riktigheten av motionärens uppfattning, att den ifrågasatta anordningen skulle underlätta lantmännens deltagande i riksdagsarbetet, med fog torde kunna betvivlas; i varje fall har bland lantmannarepresentanterna inom utskottet olika meningar härutinnan framkommit. Ofrånkomligt torde i allt fall vara, att en uppdelning på två sessioner i stort sett skulle försvåra deltagandet i riksdagsarbetet för personer, vilkas huvudsakliga verksamhet gäller andra områden än politiken. Att detta skulle vara till skada för riksdagens arbete, lär icke behöva närmare utvecklas.

Då man tillika sökt motivera införandet av en höstsession därmed, att ur synpunkten av riksdagsarbetets grundlighet en förlängning av riksdagstiden vore önskvärd och en uppdelning på två sessioner därvid vore en nära till hands liggande utväg, vill utskottet framhålla, att ej heller detta motiv för en höstsession kan av utskottet tillerkännas tillräcklig bärkraft, för att utskottet skulle kunna förorda den föreslagna åtgärden. Såsom det förut antytts, är det nämligen att antaga, att man visserligen skulle ernå förlängningen, men att den försvagade kontinuitet i ärendenas handläggning, som arbetets sprängning på två sessioner säkerligen skulle medföra, skulle motverka dess grundlighet. I varje fall skulle detta bliva fallet, därest icke förlängningen gjordes så avsevärd, att den ur andra synpunkter icke vore att anbefalla. Utskottet håller nämligen före, att i och för sig en förlängning av riksdagstiden av olika skäl icke kan betraktas såsom något eftersträfvansvärt. Snarare är det att befara, att en sådan skulle medföra åtskilliga nackdelar. Innan åtgärder vidtagas, som äro ägnade att främja en utveckling i denna riktning, synes det därför utskottet, som om man borde söka att inom den hävdvunna ramen för arbetstiden så långt möjligt pröva de utvägar,

som kunna finnas lämpliga för att minska de överklagade olägenheterna. Vad särskilt beträffar den under de senaste åren framträdande starka ökningen i riksdagens arbetsbörda och den därav följande anhopningen av arbetet mot riksdagens slut, vill utskottet framhålla, att det åtminstone kan ifrågasättas, om icke den förra i åtskilligt varit beroende på de särskilda förhållanden, som under senare tid varit för handen både på det politiska och på det ekonomiska området, och om icke alltså med återvändande av mera normala förhållanden någon återgång härutinnan kan vara att förvänta. Beträffande åter riksdagsarbetets organisation har utskottet i sitt samtidigt avgivna utlåtande nr 12 föreslagit vissa åtgärder, som torde vara ägnade att medföra både en jämnare fördelning av arbetet mellan riksdagens förra del och dess senare och vissa ökade garantier för en större enhetlighet i detsamma. Utskottet vill för övrigt därmed ingalunda hava sagt, att icke även andra utvägar skulle kunna vara tänkbara för att inom den nuvarande ramen av arbetstiden minska de överklagade olägenheterna.

På anförda skäl får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 maj 1922.

På konstitutionsutskottets vägnar:

SAM. CLASON.

Närvarande: Herrar Clason, Thulin, Reuterskiöld*), G. W. Hansson, von Geijer, Lyberg*), Modig, Larsén*), N. J. M. Svensson, Almkvist*), Sävström, Jansson i Edsbäcken, Nilsson i Antnäs, K. A. Westman, Bäckström, Starbäck, Persson i Fritorp, Karlsson i Vadstena, Sjöström*) och Fast.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herr *Thulin*, som anförde:

»Vid behandlingen av förevarande fråga inom utskottet har jag icke ställt mig avvisande till tanken på införande av en höstsession för riksdagen, men endast under den förutsättningen, dels att höstsessionen komme till användning, när riksdagsarbetet icke hunnit fullständigt avslutas före medio av maj månad, dels att till behandling under höstsessionen icke finge upptagas andra frågor än lagfrågor. Jag har sålunda, i motsats mot motionären, ansett, att höstsessionen skulle i vissa fall kunna utgöra en fortsättning på vårsessionen. Den av motionären framförda tanken, att riksdagens sammanträden skulle börja med en höstsession och vårsessionen sålunda utgöra en fortsättning, anser jag både olämplig, då en förlängning av riksdagsarbetet med skäl kan befaras, och omöjlig med hänsyn till det genom budgetårets omläggning tillgodosedda kravet därpå, att de i statsverkspropositionen framlagda inkomstberäkningarna och anslagsäskandena kunna göras så nära som möjligt den tidpunkt, då riksstaten skall träda i kraft.

Enär emellertid den tanke, jag hyst om användande av en höstsession såsom en fortsättning i vissa fall av en vårsession, står i intimt samband med spörsmålet om en omläggning av riksdagsarbetet, som jag i en motion nr I:104 framlagt, och då konstitutionsutskottet ställt sig i stort sett avvisande mot en mera djupgående förändring av riksdagens arbetsformer i syfte att vinna större enhetlighet, förenkling och snabbhet, har jag varit hänvisad till att förena mig i det slut, vartill utskottet kommit.»

2) av herr *G. W. Hansson*, som instämt i vad herr *Thulin* anförde.

3) av herrar *Sävström*, *Karlsson* i *Vadstena* och *Fast*, som anförde:

Det i förevarande motion framställda förslaget om riksdagsarbetets uppdelning på två sessioner, en vår- och en höstsession, finner utskottet böra ägnas beaktande. Denna fråga har tidigare varit föremål för uppmärksamhet inom riksdagen. Vid en interpellationsdebatt i andra kammaren 1916 fördes frågan om införandet av en höstsession på tal.

I det kommittébetänkande, som 1916 avgavs, angående åtgärder för beredande av lättnader i riksdagens arbete, har herr *Värner Rydén* i en reservation framhållit nödvändigheten och lämpligheten av införandet av även en höstsession.

Redan 1907 var riksdagens arbete så omfattande, att särskilda åt-

gärder för underlättande av detta arbete ansågs påkallat. I sådant syfte tillsattes en kommitté, som samma år avgav ett betänkande. Med anledning av kommittéutlåtandena från 1907 och 1916 har riksdagen vidtagit vissa åtgärder för underlättande av riksdagsarbetet. Dessa åtgärder beröra närmast begränsning av tiden för motioners och propositioners avlämnande. Hur välmotiverade dessa åtgärder än må hava varit, torde de knappast bidragit till någon väsentligare förkortning av riksdagstiden.

De ständigt ökade uppgifter som påvila staten äro icke ägnade att ingiva förhoppning om kortare riksdagstid, utan torde väl utvecklingen snarare gå i den motsatta riktningen. Statens affärs- och företagareverksamhet utvecklas alltjämt, och därmed ökas också riksdagens arbetsbörda. I jämförelse med andra länder som äro med oss jämförliga måste för övrigt vår nuvarande riksdagssession betraktas som alltför kort. Det är av den allra största vikt att ärendena få en allsidig och grundlig prövning. Anhopningen av ärenden vid slutet av varje riksdag omöjliggör en sådan grundlig behandling. Även i år, då riksdagens arbetsbörda torde vara mindre än den sedvanliga, har en dylik anhopning av ärenden ej kunnat undgås.

Tiden efter den 1 maj är synnerligen olämplig för riksdagsarbetet. Icke minst för jordbrukarne måste det medföra väsentliga olägenheter att vara borta under vårarbetet. Frågan om införande av även en höst-session torde ej i längden kunna avvisas.

Fastställandet av en höstsessions lämpligaste förläggning torde bli beroende på en blivande utredning. Detsamma gäller även om organisationen i övrigt. Det torde dock vara lämpligast, att riksdagen vid höstsessionens början förelägges hela sitt normala arbetsmaterial, vilket bearbetas så långt tiden medgiver.

Tiden mellan sessionerna är synnerligen lämplig för riksdagsmännen att i lugn och ro genomgå det framlagda arbetsmaterialet.

Frågan om lämpligheten av införandet av en höst-session, som vore en fortsättning på vårsessionen och till vilken endast särskilda frågor skulle hänvisas, bör även komma under omprövning vid en blivande utredning.

Då vi anse frågan vara av den betydelse, att en utredning nu bör företagas, få vi hemställa:

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande lämpligheten av riksdagsarbetets förläggande till en höst- och vårsession samt för riksdagen förelägga de förslag vartill utredningen kan föranleda.